

ขอมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลแหลมฉบัง

โดย...งานส่งเสริมการท่องเที่ยว

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฉบัง

อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด

คำนำ

ภูมิปัญญา ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า *Wisdom* หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชื่อ และศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมา จากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายและเชื่อมโยงกันทั้งระบบทุกสาขา

ภูมิปัญญาไทย (*Thai wisdom*) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจผลิตผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์-ความรู้ ทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอดพัฒนาปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (*local wisdom*) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิค วิธีเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมทอง

ปี พ.ศ. 2569

เล่าเรื่อง

- ☑ ข้อมูลเบื้องต้นจังหวัดตราด
 - ☑ วัตถุประสงค์
 - ☑ ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ☑ ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ด้านเกษตรกรรม

 - สมนไพร ชำไบขลุ

 ด้านหัตถกรรม

 - จักสานงอบใบจาก

 - จักสานคลม

 ด้านการแพทย์ไทย

 - นวดแผนโบราณ

 ด้านศิลปกรรม

 - บ้านหนไมกระดาน

 - ท้องเที่ยววัฒนธรรมวัดแหลมมะขาม

 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

 - ศูนย์เรียนรู้บ้านเรือ หมู่ที่ ๖ (เศรษฐกิจพอเพียง)

 ด้านภาษาและวรรณกรรม

 - ศูนย์เรียนรู้ตามรอยเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ ๕

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ความหมายและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง หลักความรู้อันเกิดจากความสามารถประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดในการประดิษฐ์คิดค้นของคนในท้องถิ่น โดยเป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

2. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความงามมนุษย์ เมื่อมนุษย์เข้ามาอยู่อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติ จึงก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต การปรับตัวของมนุษย์ เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ จึงก่อให้เกิดภูมิปัญญาต่างๆ เช่น การเอาสมุนไพรมาใช้ในการป้องกันและรักษาโรค การสร้างที่อยู่อาศัย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างสมดุล และยั่งยืน เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพเพื่อใช้ทำการเกษตรปลอดสารพิษ การเลี้ยงตัวไหมเพื่อนำมาทอผ้า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงช่วยให้คนในท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติและ ไม่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

บุคคลและองค์กรต่างๆ ในชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนได้ โดยปฏิบัติ ดังนี้

1. ร่วมตัวกันสร้างเครือข่ายท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชน
3. นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนไปศึกษาภูมิปัญญาประเภทต่างๆ ในชุมชนหรือนำครูภูมิปัญญาไทยมาถ่ายทอดให้นักเรียนในโรงเรียนหรือแก่บุคคลในชุมชน
4. จัดโครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป
5. เผยแพร่หรือแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่ท้องถิ่นอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่นักเรียนภาคภูมิใจและควรให้การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป

ในแต่ละท้องถิ่นจะมีภูมิปัญญาที่คนในท้องถิ่นสร้างสรรค์ขึ้นจนเป็นเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่น ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น สำหรับข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมงอบ มีดังนี้

ด้านเกษตรกรรม “สมุนไพร ชาวใบขลุ”

“ใบขลุ” เป็นสมุนไพรที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นของป้าชายเลนแห่งบ้านแหลมมะขาม เป็นพืชที่ชาวแหลมมะขามนิยมรับประทานเป็นอาหารคาว และนำมาใช้เป็นยารักษาโรคตามตำรับยาโบราณที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จากคำบอกเล่าของ นางสาวพิณ บุญมี อายุ ๕๘ ปี ครูภูมิปัญญาด้านการทำขนมไทยบ้านแหลมมะขาม ได้กล่าวว่า “ตั้งแต่จำความได้ ก็เห็นบรรพบุรุษกินใบขลุเป็นยา ทั้งรับประทานสด หรือนำมาต้มน้ำดื่ม รสชาติอร่อย ทั้งแบบต้มใบสด นำใบมาคั่ว ช่วยขับปัสสาวะ บำรุงธาตุในร่างกาย ชาวบ้านแหลมมะขาม ได้เห็นความสำคัญของใบขลุ ซึ่งเป็นทรัพยากรป้าชายเลนของบ้านแหลมมะขาม รวมทั้งความรู้ด้านภูมิปัญญาสมุนไพรไทยที่มีมาแต่โบราณ จึงมีแนวคิดในการทำ “ชาขลุหอม@บ้านแหลมมะขาม” โดยชาวบ้านแหลมมะขาม ได้ทำการค้นกรรมวิธีโบราณที่มีวิธีการคั่วมือแบบโบราณ ทำให้ได้ชาใบขลุที่มีรสชาติกลมกล่อม มีกลิ่นหอมเวลาดื่ม อุดมไปด้วยสรรพคุณทางยา

นางวรรณภา แสงสี เป็นชาวบ้านแหลมมะขาม มีแนวคิดอยากสืบทอดภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน เป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงถ่ายทอดความรู้เป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความรู้เรื่องการทำชาใบขลุให้แก่โรงเรียนในหมู่บ้าน และเป็นวิทยากรนำเสนอการทำชาใบขลุให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมด้วย

ด้านหัตถกรรม “งานจักสาน”

เรื่องเล่าในอดีตหมู่บ้านหัวหิน หมู่ที่ 4 คุณยายเจ็อน ติวสันต์ (ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2540 อายุได้ 94 ปี) ภูมิปัญญาประจำหมู่บ้าน มีฝีมือในเรื่องจักสานเครื่องใช้ไม้ไผ่ทุกชนิด และประดิษฐ์อาหารหวานยอดฝีมือ นำเอาถาดอะระพีตที่มีรสขมมาเชื่อมจนหวานรับประทานแล้วไม่รู้ว่าจะไร ผ่าฝีมือนอกจากมีกะมิด สานไม้ไผ่เป็นแผงประกอบเป็นหีบศพของตนเอง อันเป็นมรดกที่มีคุณค่ายิ่งมอบไว้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดแหลมมะขาม ยังมีเคล็ดวิชาข้อมดอกโดยใช้เปลือกมะหาดต้มเคี่ยวพอรุ่นเอาออกแช่ไว้ 1 คืน แล้วเอาขึ้นนำไปผึ่งเลน

ชายค่าน้ำเค็ม 2 คืบ สีจะทนมแมลงไม่มารบกวน คุณยายเจ๊อ่อน จัดทำด้วยความคิดของตนเอง ลงมือตัด ฝ่า จักและสานสำเร็จเพื่อให้ใช้ประกอบเป็นโลงศพของท่าน อันเป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาในเรื่องของการจักสานเครื่องใช้ด้วยไม้ไผ่ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามาก และเป็นพืชเศรษฐกิจของหมู่บ้านมานานาน “ไผ่” อาจจะไม่ใช่ในความสนใจของคนทั่วไปแล้ว แต่ปัจจุบันมีผู้สืบทอดนับวันจะลดลงไป

“ป้ายุบล” นางยุบล อุณศิริ อายุ 60 ปี ยึดอาชีพเย็บหมวกใบจาก หมวกใบจากหรือเป็นที่รู้จักในชื่อ “ทะเล” เป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่สร้างชื่อเสียงให้กับชาวบ้านแหลมมะขาม ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด หมวกใบจากเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบสานต่อกันมากกว่าร้อยปีนิยมทำกันตามชนบทแทบทุกหมู่บ้านในจังหวัดตราด มุ่งหมายเดิมของการทำหมวกใบจาก คือ ทำไว้ใช้เพื่อกันแดด กันฝน โดยเฉพาะชาวสวนและชาวนาในหมู่บ้านแหลมมะขาม ชาวบ้านส่วนใหญ่สามารถทำงอบเพื่อใช้ในครัวเรือนได้ เล่าว่าพ่อแม่หารายได้ให้ตัวเองโดยเย็บงอบ หรือทะเลขาย ชุมชนมีวัดอุทิศไม่ต้องใช้เงินลงทุนมากมาย ปัจจุบันให้ความรู้แก่รุ่นลูกหลานจะได้ทำเป็นอาชีพเสริมให้ครอบครัวตนเองได้ ในการทำงานงอบใบจากที่บ้านแหลมมะขามมีอยู่ 5 ทรง คือ ทรงสมเด็จ ทรงกระโหลก ทรงกระทะกระดองเต่า และทรงหัวแหลม นอกจากนี้ในบ้านแหลมมะขาม ยังมีภูมิปัญญาการสานผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสำหรับเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนและจำหน่ายตามความต้องการ

ด้านหัตถกรรม “จักรสานคลุ้ม”

“ลุงจิต” นายจิต นานิคบุตร ปัจจุบันอายุ 65 ปี ลุงจิตเห็นความสำคัญในการใช้ประโยชน์จากต้นคลุ้มและคล้า คลุ้มและคล้า เป็นพืชชนิดหนึ่งชอบอาศัยอยู่บนพื้นที่แฉะใกล้แหล่งน้ำ สมัยก่อนมักนำมาใช้จักสานเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เสื่อ กระบุง กระดัง หรือ ทำเชือกมัดสิ่งของในชีวิตประจำวัน มัดสิ่งของ มัดขนมต้ม ห่อขนม เป็นต้น โดยการนำพืชคลุ้มและคล้ามาปลูกไว้ในชุมชนใกล้ๆ บ้านของตนเอง เพื่อสะดวกต่อการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น มัดสิ่งของ มัดขนมต้ม หรือห่อขนม มีคุณสมบัติเหนียว ทนทาน และปลอดภัยจากสารเคมี สามารถย่อยสลายง่ายได้ตามธรรมชาติ คนในชุมชนมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยการนำต้นคลุ้มและคล้าไปปลูกไว้ตามบริเวณที่อยู่อาศัยเพื่อสะดวกต่อการนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน และบริเวณแหล่งน้ำที่ใช้ทำสวนผลไม้ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเรื่อง การเก็บกักน้ำและแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ชาวช่องใช้ทำการเกษตรในชุมชน และเพื่อเป็นแนวทางในการฟื้นฟูและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชคลุ้มในรูปแบบเครื่องจักสานจากภูมิปัญญาของชาวแหลมมะขามให้คงอยู่ ปัจจุบันลุงจิตคิดค้นนำคลุ้มมาสานเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการใช้งานหลายรูปแบบ เช่น พัด ที่ใส่กระบอกน้ำ จานรองแก้ว จานใส่ขนม พวงกุญแจ ฯลฯ ซึ่งเป็นที่สนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

ด้านการแพทย์ไทย “หวดแผนโบราณ บิบคลายเส้น”

ตาเสริญ “นายเสริญ เดชพงษ์” หมอบีบ คลายเส้น ปัจจุบันอายุ 78 ปี เป็นคนบ้านแหลมมะขาม ได้เรียนรู้การจับเส้นมาจากลุงพวน หมอบีบคลายเส้น ตาเสริญได้เริ่มเรียนรู้ตั้งแต่อายุ 13 ปี จนมีความชำนาญ คนที่เป็นอัมพฤกษ์ปากบิดเบี้ยวได้รับการบีบจับเส้นกับตาเสริญเพียง 14 วัน จนหายเป็นปกติ จึงทำให้เป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดตราด ออกบิบนวดคลายเส้นตามพื้นที่ต่างๆ ทางโรงพยาบาลตราด เชิญร่วมประชุมอบรมให้ความรู้ บางคนเรียกอาจารย์จนได้รับเป็นปราชญ์ หมอบีบคลายเส้น

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม “ศูนย์เรียนรู้บ้านเรือ หมู่ 6”

“ศูนย์เรียนรู้บ้านเรือ หมู่ 6” ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านกลาง ตำบลแหลมมอญ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป เป็นศูนย์เรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา มีโดยอาจารย์สมโภชน์ วาสุกกรี เป็นเจ้าของซึ่งอาจารย์ได้เล่าให้ฟังว่า เดิมทีจะปลูกบ้านไว้พักผ่อนส่วนตัว โดยนำเรือเก่ามาวางไว้กลางที่ดินแล้วสร้างบ้านไว้บนเรือ มีคนผู้คนผ่านไปผ่านมาก็แวะมาดู ถ่ายภาพลงโซเชียล จึงเกิดความคิดสร้างเป็นโฮมสเตย์ ประกอบกับพื้นที่บริเวณดังกล่าวติดหาดทรายดำ ป่าชายเลน มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น จึงได้สร้างกิจกรรมที่หลากหลายให้เกิดขึ้นที่บ้านเรือ โดยนำความคิดตามศาสตร์พระราชา ตามแนวพระราชดำริของรัชกาลที่ 9 นำสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งปัจจุบันได้มีกลุ่มนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษาเข้ามาศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ และรูปแบบการเล่าเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของอาจารย์สมโภชน์

ด้านศิลปกรรม “ บ้านหุ่นไม้กระดาน ”

บ้านหุ่นไม้ ของคุณปู่สงการณ์ ไธสงพงศ์ เป็นงานสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาที่ยากจะสรรหาคำกล่าวชม ต่อความคิดที่แหลมคม ของการถ่ายทอดเรื่องราวความเป็น “คน” ผ่านแผ่นไม้ ที่เป็นมากกว่าสิ่งประดิษฐ์เพราะนั่นคือ “จิตวิญญาณ” และ “ชีวิต” ของผู้สร้างสรรค์ด้วยเจตนาธรรมณ์ “งานของผมไม่มีราคา แต่มีคุณค่า เกินประมาณการ” เพียงเพราะต้องการให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้เครื่องมือช่างโบราณที่ในปัจจุบันถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรที่ทันสมัย ปู่สงการณ์จึงเปลี่ยนเครื่องมือช่างไม้โบราณ ให้กลายเป็น “สื่อ” เพื่อสอนลูกหลานให้รู้จักวิธีใช้ โดยถ่ายทอดเรื่องราวผ่านหุ่นไม้ในอากัปภิกิริยาต่างๆ ของนายช่างใหญ่ ภรรยา นายช่างใหญ่ และนายช่างรอง เป็นต้น นอกจากนี้แล้วปู่สงการณ์ ยังได้เพิ่มความมีชีวิตชีวาของหุ่นไม้โดยการจัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้สมฐานะของนายช่าง และภรรยาตลอดจนกิจกรรมยามว่างของเหล่าบรรดานายช่างและภรรยา เช่น การเล่นหมากรุก เป็นต้น

ด้านศิลปกรรม “ภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดแหลมมะขาม ภายใต้อุโบสถวัดแหลมมะขาม”

จากการบอกเล่าต่อกันมาของคนในหมู่บ้านทราบว่า หมู่บ้านแหลมมะขามเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ ก่อตั้งมายาวนานกว่า 100 ปี ลักษณะพื้นที่เป็นแหลมยื่นไปในทะเล โดยมีเรื่องเล่าว่า มีเทพองค์หนึ่งมาสิงสถิตอยู่ที่ต้นมะขามใหญ่ ที่มีอายุกว่า 100 ปี เป็นที่เคารพกราบไหว้และเป็นที่รู้จักในนาม “เจ้าพ่อต้นมะขามโพรง” จึงเป็นที่มาของชื่อ “บ้านแหลมมะขาม”

เมื่อแรกก่อตั้งนั้นบ้านแหลมมะขาม หมู่ 3 และหมู่ 4 เป็นหมู่บ้านเดียวกัน แต่ต่อมาทางราชการได้แยกออกเป็น 2 หมู่บ้าน เป็น บ้านแหลมมะขามหมู่ 3 และบ้านหัวหิน หมู่ 4 ในอดีตชาวบ้านแหลมมะขามประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำประมง ต่อมา มีนายทุนมาซื้อนาข้าวเพื่อทำนาถ้ำ ทำให้ชาวบ้านแหลมมะขามเลิกอาชีพทำนา ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน ปัจจุบันบ้านแหลมมะขามมีนายสุเทพ บุญเพียร เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดแหลมมะขาม ภายในอุโบสถวัดแหลมมะขามมีภาพจิตรกรรมที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านแหลมมะขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งครั้งหนึ่งได้เคยเสด็จมาสนทนารวมกับเจ้าอาวาสวัดแหลมมะขามในสมัยนั้น โดยเป็นภาพจิตรกรรมที่มีความงดงาม แผงแนงคิด และกุศโลบายสำหรับผู้ที่ได้เข้าไปเยี่ยมชม

ด้านภาษาและวรรณกรรม “สืบสานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

ศูนย์การเรียนรู้ ร.5 เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่รวบรวมภาพทางประวัติศาสตร์ของรัชกาลที่ 5 ไว้อย่างมากมายกว่า 200 ภาพ ศูนย์เรียนรู้ดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นด้วยคาดหวังว่า “บ้านจะมีความหมายมากกว่าการทำหน้าที่เป็นที่อยู่อาศัย” นั่นคือ ความคิดที่เฉียบคมและลุ่มลึกของอาจารย์สมโภชน์ วาสุกรี ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนแหลมมอญฯ ที่ใช้ “บ้าน” เป็น “ศูนย์เรียนรู้” ภายในบ้านเต็มไปด้วยพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 หรือ พระนามที่ชาวตราดเรียกขานพระองค์ว่า “เสด็จพ่อ พระพุทธเจ้าหลวง” แต่ละภาพบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ชาติไทยในรัชการของพระองค์ท่านได้เป็นอย่างดี โดยศูนย์เรียนรู้ รัชกาลที่ 5 เปิดตัวอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 23 ตุลาคม 2553 เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี แห่งการสวรรคตของพระองค์ท่าน ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยเปิดให้เข้าชมทุกวัน ซึ่งไม่มีเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด หากมีโอกาสได้เข้าไปเยี่ยมชมท่านจะได้พบกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ถ่ายทอดผ่านลายมือเขียนของอาจารย์สมโภชน์ และรูปแบบการเล่าเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท่าน ซึ่งท่านจะประทับใจไม่รู้ลืม

